

تأثیر سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی

محمود مرادی^۱، سارا بهرامی نیا*^۲

مطالعات دانش‌شناسی

سال هفتم، شماره ۲۳، تابستان ۹۹، ص ۶۳ تا ۹۰

تاریخ دریافت: ۹۸/۰۸/۱۲

تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۱/۲۹

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه است. در این پژوهش وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه بررسی شده و همچنین تأثیر سواد اطلاعاتی بر رشد سازمانی آن‌ها تعیین گردید. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است و به روش پیمایشی انجام شده است. جامعه آماری تمامی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه که در مجموع ۲۱۵ نفر می‌باشند، تشکیل می‌دهند. حجم نمونه با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران ۱۳۸ نفر تعیین شد. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه استاندارد رشد سازمانی و پرسشنامه محقق ساخته سنجش سواد اطلاعاتی در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای استفاده شده است. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است. همچنین داده‌های پژوهش با استفاده از آمار توصیفی و ضریب همبستگی اسپیرمن و رگرسیون چند متغیره مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان داد که سواد اطلاعاتی و مؤلفه‌های آن (توانایی‌های جایابی اطلاعات، توانایی ارزیابی اطلاعات و توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات) در بین کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه در سطح نسبتاً مطلوبی قرار دارد. بیشترین فراوانی مربوط به مؤلفه توانایی جایابی اطلاعات (۳/۶۰) و کمترین فراوانی، مربوط به توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات (۳/۳۰) بود. همچنین میانگین رشد سازمانی و مؤلفه‌های آن (پاداش، روابط، ساختار، مدیریت، مکانیسم‌های سودمند، نگرش نسبت به تغییر و هدف) در کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه در سطح مطلوب است. کسب سواد اطلاعاتی یک نیاز اساسی برای همه افراد است و از آنجا که مهارت تک‌تک افراد در رشد و توسعه جامعه نقش دارند، بنابراین نتایج ارزیابی سواد اطلاعاتی کتابداران و رابطه مهارت آن‌ها با توسعه و کارایی سازمانی همچنین تلاش و برنامه‌ریزی برای ارتقای سطح آن، در جهت رسیدن به این اهداف کمک شایانی خواهد کرد. از آنجا که یافته‌های پژوهش نشان داد که سطح توانایی استفاده از اطلاعات در بین کتابداران نسبت به دیگر مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی آن‌ها پایین‌تر است، نیاز به آموزش و فراهم کردن شرایطی برای بهبود این مهارت در بین

۱. استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران. MMoradi44@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه پیام نور، مشهد، ایران. bahramisaraa@gmail.com

کتابداران ضروری به نظر می‌رسد، زیرا توانایی استفاده از اطلاعات که یکی از شاخصه‌های اصلی سواد اطلاعاتی است، برای کتابداران به‌عنوان اشاعه‌دهندگان اطلاعات امری اجتناب‌ناپذیر و ضروری است. لذا هراندازه کارکنان سازمان وظایف خود را بهتر بشناسند و مهارت‌های لازم در خصوص حرفه خود را ارتقا ببخشند و در نتیجه عملکرد بهتری داشته باشند، در بهبود وضعیت، پیشرفت و توسعه سازمان خود، نقش مؤثرتری خواهند داشت.

واژه‌های کلیدی: رشد سازمانی، سواد اطلاعاتی، کتابخانه‌های عمومی، کتابداران، کرمانشاه

مقدمه

جهان همواره در حال تغییر و تحول بوده است، اما تحولات عصر حاضر از سرعت و دامنه شگرفی برخوردار است. امروزه انسان‌ها بیش از پیش با این تحولات و پیچیدگی‌های دسترسی به اطلاعات مواجه هستند، به طوری که می‌توان گفت رشد و پیشرفت جوامع امروزی با قدرت دسترسی به منابع اطلاعاتی مؤثر مرتبط می‌باشند.

اکنون دسترسی به اطلاعات و استفاده مؤثر از آن برای تمام افراد جامعه به‌منزله یک ضرورت انکارناپذیر و اصل اساسی در زندگی اجتماعی و حرفه‌ای به شمار می‌رود. شعارهایی مانند «اطلاعات قدرت است» نه تنها اکنون بسیار بدیهی به نظر می‌رسد، بلکه بیشتر جوامع، اطلاعات را ماده اولیه تولید می‌دانند و برآنند تا با فراهم ساختن شرایط مطلوب، تک‌تک انسان‌ها را در رسیدن به دانش و تحقق زندگی بهتر یاری کنند (پریرخ، ۱۳۸۶).

سواد اطلاعاتی یکی از مهارت‌های لازم و پیش‌نیازهای اساسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات به‌ویژه اینترنت است تا افراد بتوانند در میان داده‌ها و اطلاعاتی که هر لحظه در جهان در حال افزایش است به شکل درست و به‌موقع، از آن‌ها استفاده کنند. این‌گونه سواد، قدرت دسترسی مؤثر به اطلاعات با ارزش، آگاهی از چگونگی سازمان‌دهی دانش و اطلاعات، روش‌های مختلف جست‌وجو، توان تشخیص مشکل و شناخت مؤثرترین اطلاعات برای رفع آن است.

بروس^۱ (۱۹۹۹) سواد اطلاعاتی را توان کارکرد مؤثر افراد در یک جامعه اطلاعاتی تعریف می‌کند و این تعریف تفکر انتقادی، آگاهی از اخلاق شخصی و حرفه‌ای، تعامل با

متخصصان اطلاعات و استفاده مؤثر از اطلاعات در حل مسائل، تصمیم‌گیری و پژوهش را نیز در برمی‌گیرد. همان‌گونه که می‌بینیم سواد اطلاعاتی صرفاً به کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی منحصر نمی‌شود. بلکه هر جا که کاری انجام شود و نیاز به تصمیم‌گیری و پیشرفت وجود داشته باشد، نیاز به اطلاعات و سواد اطلاعاتی نیز وجود دارد. کلیه بخش‌های مختلف جوامع بشری با اطلاعات سروکار دارند و مهارت‌های اطلاع‌یابی و سواد اطلاعاتی نیز از ملزومات کار با اطلاعات است. در واقع می‌توان گفت که سواد اطلاعاتی تضمین‌کننده اثربخشی نهادهای موجود در جامعه و رشد اقتصادی کشورها از طریق تولید دانش است (نظری، ۱۳۸۵). پس بنابراین نهادهای اجتماعی موجود در جامعه باید شرایطی را ایجاد کنند که بتوانند سواد اطلاعاتی را در امر پیشرفت و تعالی سازمانی بکار بگیرند. در تعاریف فوق سواد اطلاعاتی ابزار پیشرفت در نهادها و سازمان‌ها به حساب می‌آید.

بر اساس تعریف انجمن کتابداری آمریکا از سواد اطلاعاتی که پرکاربردترین تعریف ارائه‌شده در این زمینه است سواد اطلاعاتی مجموعه توانمندی‌هایی است که «افراد به کمک آن می‌توانند تشخیص دهند که چه موقع به اطلاعات نیاز دارند و به جایابی، ارزیابی و استفاده مؤثر از اطلاعات موردنیاز مبادرت ورزند» (انجمن کتابداران آمریکا، ۱۹۸۹). این تعریف درباره سواد اطلاعاتی، بر تعامل بین افراد، جامعه، کتابخانه و خدمات اطلاع‌رسانی، فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، پژوهش، اطلاعات و ارزیابی و تفکر و استدلال‌های انتقادی دلالت آشکاری دارد (پینتو و سیلز^۲، ۲۰۰۷).

سواد اطلاعاتی یکی از ملزومات و پیش‌نیازهای جنبش نرم‌افزاری است زیرا می‌تواند توانایی پرورش فکر در جهت شناسایی نیازهای اطلاعاتی، شناسایی منابع و نظام‌های اطلاعاتی، جستجو و بهره‌گیری بهینه از منابع و نظام‌ها و نهایتاً ارزیابی فرایند کار را در افراد جامعه به وجود آورد و آن‌ها را به شهروندان جامعه اطلاعاتی تبدیل نماید. پس پیمودن این راه‌ها و دستیابی به آنچه بیان شد مهارت‌های خاصی را می‌طلبد که به مجموعه این

1. American Library Association
2. Pinto & Sales

مهارت‌ها، مهارت‌های سواد اطلاعاتی گفته می‌شود (آندرسن، ۲۰۰۶). سواد اطلاعاتی از ملزومات زندگی بشر امروزی است، بنابراین آموزش پرداختن به آن در بین کاربران در سازمان‌ها و مؤسسات مختلف بسیار مهم و حائز اهمیت است.

فرد با سواد اطلاعاتی باید دریابد که چه زمانی به اطلاعات نیاز است. توانایی مکان‌یابی، ارزیابی و استفاده کارآمد از اطلاعات موردنیاز را داشته باشد. افراد با سواد اطلاعاتی کسانی هستند که آموخته‌اند که چگونه یاد بگیرند زیرا می‌دانند که اطلاعات چگونه سازمان‌دهی می‌شود، چگونه می‌توان اطلاعات را یافت و می‌دانند که چگونه می‌توان به شیوه‌ای درست از اطلاعات استفاده کرد که دیگران نیز از آنان بیاموزند. این افراد به دلیل آن‌که همواره می‌توانند اطلاعات موردنیاز خود را در هر وظیفه یا تصمیمی بیابند برای فراگیری مادام‌العمر مهیا هستند (داورپناه، ۱۳۸۷). پس بنابراین یادگیری سواد اطلاعاتی در جوامع مختلف باید به شکل آموزش مادام‌العمر تبدیل شود، زیرا نمی‌توان سواد اطلاعاتی را فقط مربوط به دوره‌ای خاص از زندگی انسان‌ها قلمداد کرد، آموزش سواد اطلاعاتی به دوران زندگی انسان‌ها مربوط است.

امروزه نقش کتابخانه‌ها به‌عنوان یکی از زیرساخت‌های جامعه اطلاعاتی و سیستم خودآموزی سواد اطلاعاتی پررنگ‌تر از گذشته شده است و دستیابی به جامعه اطلاعاتی فعال و مؤثر، بدون توجه به کتابخانه‌ها امکان‌پذیر نخواهد بود. هم‌زمان با افزایش حجم اطلاعات و افزایش فناوری اطلاعات، خدمات کتابخانه‌های عمومی نیز تغییر کرده است و کتابداران کتابخانه‌های عمومی نیز برای ایفای نقش خود نیاز دارند با این تغییرات همگام شوند تا به بهترین شکل به نیاز اطلاعاتی خود و کاربران‌شان پاسخ دهند؛ بنابراین کتابداران باید با مهارت‌های لازم جهت دسترسی سریع به منابع اطلاعاتی مناسب مجهز باشند تا بتوانند از طریق بالا بردن رضایت کاربران و افزایش تعداد مراجعه‌کنندگان‌شان موجب بهره‌وری و توسعه سازمان گردند.

سواد اطلاعاتی سازمانی، مهارت‌هایی را در برمی‌گیرد که کارکنان یک سازمان برای انجام کارهای روزمره و وظایف محوله خود به آن‌ها نیاز دارند تا اولاً در جریان فرایند انجام بهینه کار خود قرار گیرند. ثانیاً با تغییرات درون‌سازمانی و برون‌سازمانی همگام شوند. ثالثاً در کار خود، اصل نوآوری، ابتکار، اشتراک دانش تخصصی و یادگیری از دیگران را رعایت کنند تا در نتیجه، سازمان بهتر بتواند به اهداف خود دست یابد (نیک پور، ۱۳۹۰)؛ بنابراین کتابداران نیز به‌عنوان بخش اصلی کتابخانه‌ها که وظیفه جستجو و ارزیابی، نگهداری، سازمان‌دهی و اشاعه به‌موقع اطلاعات را دارند، بیش از دیگران نیازمند تجهیز خود به مهارت‌های سواد اطلاعاتی برای انجام وظایف روزمره و پاسخگویی به نیاز مراجعه‌کنندگان خود باشند تا از طریق آن موجب بهره‌وری و بهبود عملکرد کتابخانه‌ها شوند.

به اعتقاد پریخ و عباسی (۱۳۸۳)، اساساً سواد اطلاعاتی پیش‌نیاز یادگیری مادام‌العمر است، لذا بر هر فردی لازم است سواد اطلاعاتی را فراگیرد. با توجه به این موضوع و اینکه کتابخانه‌های عمومی با توجه به دامنه مخاطبان خود می‌توانند یکی از مهم‌ترین عناصر تبدیل افراد جامعه به باسوادان اطلاعاتی به شمار آیند، سواد اطلاعاتی به‌عنوان یک بخش مهم از توانایی‌های کتابداران کتابخانه‌های عمومی، به شمار می‌آید (شمنت، ۲۰۰۲).

یونسکو نیز در فاصله سال‌های ۲۰۰۳ و ۲۰۰۵ همایش‌های جهانی جهت حمایت از سواد اطلاعاتی برگزار کرده است. این همایش‌ها بر نقش جدی و اساسی سواد اطلاعاتی در رشد فردی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تأکید می‌کند و بر پرداختن دولت‌ها و سایرین جهت حمایت از سرمایه‌گذارهای جدی در سواد اطلاعاتی و راهبردهای یادگیری مادام‌العمر به‌عنوان یک ارزش عمومی و زمینه‌ساز یک جامعه‌ی اطلاعاتی تأکید می‌ورزد (کورال، ۲۰۰۸).

رشد سازمانی معمولاً در قالب جنبه‌هایی از عملکرد سازمانی تعریف می‌شود که با سودآوری و توسعه افقی و عمودی سازمان همراه است (آنتونیک و هیزریچ^۱، ۲۰۰۱). همچنین، محققان دیگر به توسعه فعالیت‌ها و افزایش دامنه تولیدات سازمان‌ها، رشد سازمانی اطلاق می‌کنند. همچنین، رشد سازمانی می‌تواند به‌عنوان افزایش تعداد کارکنان یا افزایش اندازه فیزیکی و گستره جغرافیایی سازمان‌ها نیز مطرح شود (آنتونیک و آنتونیک^۲، ۲۰۱۱). معمولاً رشد سازمانی در قالب یکی از نتایج توسعه سازمانی مطرح می‌شود. توسعه سازمانی، فرایندی نظام‌مند و مستمر است که می‌کوشد مبتنی بر علوم رفتاری و با بهره‌گیری از استراتژی‌ها و فنون آن تغییرات شناختی، فرهنگی و ساختاری فرایندی سازمان را به‌گونه‌ای ایجاد و هدایت کند که به تواناسازی سازمان برای جهت‌گیری‌های راهبردی، کارآمد و خودنوسازی اثربخش متناسب با تغییرات حال و آینده محیط سازمان منجر شود (زمانی و همکاران، ۱۳۹۳).

راکمن^۳ در مقاله‌ای با عنوان «سواد اطلاعاتی، برتری جهان در قرن بیست و یک» آورده است: در کنفرانس بین‌المللی سانفرانسیسکو با عنوان چشم‌اندازهایی برای دست‌یابی به اطلاعات در قرن بیست و یکم، پیام اصلی همه سخنرانان، سواد اطلاعاتی بوده است. وی همچنین به نقل از کامپر^۴ می‌نویسد: سواد اطلاعاتی و استفاده مؤثر و به‌موقع از اطلاعات سنگ بنای زیرین اثربخشی و موفقیت سازمان‌ها در قرن بیست و یکم است (نیک پور و همکاران، ۱۳۹۱). توسعه سازمانی، یکی از نشانه‌های اثربخشی و موفقیت سازمان است که از طریق سواد اطلاعاتی کارکنان حاصل می‌گردد.

در شرایط رقابتی امروز (در اغلب حوزه‌های خدماتی و تولیدی) مشتریان از افزایش استانداردها آگاه‌اند و به میزان زیادی به محصول و خدمات، دسترسی دارند تا از میان آن‌ها انتخاب کنند و مدیران معمولاً با فشارهای عمده‌ای به‌منظور کاهش هزینه‌های عملیات و بهبود پشتیبانی مواجه‌اند و چاره‌ای جز افزایش مزیت‌های رقابتی خود ندارند (زمانی و

1. Antoncic & Hisrich
2. Antoncic & Antonic
3. Rockman
4. Comper

همکاران، ۱۳۹۳)؛ بنابراین، رویکرد مدیران در به‌کارگیری عواملی که بتواند به افزایش عملکرد و رشد سازمان منجر شود، به‌سرعت رو به افزایش است. کسب سواد اطلاعاتی یک نیاز اساسی برای همه افراد است و از آنجا که مهارت تک‌تک افراد در رشد و توسعه جامعه نقش دارند بنابراین نتایج ارزیابی سواد اطلاعاتی کتابداران و تعیین رابطه مهارت‌های آن‌ها با توسعه و کارآیی سازمان، همچنین تلاش و برنامه‌ریزی برای ارتقای سطح آن، می‌تواند در جهت رسیدن به این اهداف مؤثر باشد. بی‌شک یکی از عوامل تأثیرگذار بر رشد و توسعه سازمانی نیروی انسانی و مهارت‌های حرفه‌ای او است. سؤال اصلی این تحقیق همین است که چگونه می‌توان با تکیه بر سواد اطلاعاتی و مهارت‌های کتابداران به رشد سازمانی کمک کرد. در این تحقیق سعی می‌شود تأثیر و رابطه عواملی مانند سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی بررسی و مطالعه شود تا دریابیم سطح سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه چه میزان است و آیا مهارت‌های اطلاع‌یابی (سواد اطلاعاتی) کتابداران در تحقق اهداف رشد و توسعه سازمانی مؤثر بوده است یا خیر؟

هدف اصلی این پژوهش بررسی و تعیین رابطه بین سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه و رشد سازمانی است. از اهداف فرعی این پژوهش می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تعیین وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بر اساس مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی.
- تعیین وضعیت رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بر اساس معیارهای رشد سازمانی.
- تعیین رابطه بین ابعاد سواد اطلاعاتی کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه.
- تعیین رابطه بین توانایی جایابی اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه.
- تعیین رابطه بین توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه.

- تعیین رابطه بین توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه.
فرضیه‌های پژوهش عبارت‌اند از:
  - وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بر اساس مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی در سطح مطلوبی نیست.
  - وضعیت رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بر اساس معیارهای رشد سازمانی در سطح مطلوبی نیست.
  - بین ابعاد سواد اطلاعاتی کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.
  - بین توانایی جایابی اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.
  - بین توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.
  - بین توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.
در ادامه به پیشینه پژوهش در داخل کشور پرداخته شده است:
- سلامی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهشی به تعیین رابطه بین توانایی اکتساب دانش کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی و توسعه سازمانی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد که سطح توانایی انتقال دانش در بین کتابداران نسبت به دیگر مؤلفه‌های اکتساب دانش آن‌ها پایین‌تر است، نیاز به آموزش و فراهم کردن شرایطی برای بهبود این مهارت و روحیه اشتراک دانش در بین کتابداران ضروری به نظر می‌رسد، زیرا توانایی انتقال و اشتراک دانش که یکی از شاخصه‌های اصلی چرخه اکتساب دانش است.
- طبرسا و همکاران (۱۳۹۵)، در بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی کارکنان بر چابکی سازمان پژوهشی به صورت توصیفی - پیمایشی انجام دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که تأثیر

تمامی مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی اعم از: تشخیص ماهیت و وسعت اطلاعات، دسترسی مؤثر و کارا به اطلاعات، ارزیابی اطلاعات و منابع آن‌ها، استفاده از اطلاعات برای رسیدن به منظوری خاص و آشنایی با موارد حقوقی، بر چابکی سازمان به صورت معنی‌داری مثبت ارزیابی شد.

عبداللهی و جوکار (۱۳۹۳)، در پژوهش خود به بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان فارس پرداختند. این پژوهش به صورت پیمایشی و با استفاده از ابزار پرسشنامه «سنجش سواد اطلاعاتی DAS» انجام گرفت؛ که یافته‌های این پژوهش نشان داد سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان فارس در سطح متوسطی قرار دارد و همچنین سن و سابقه کار بر سواد اطلاعاتی کتابداران تأثیرگذار است.

بازبین و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهش خود به بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه از یک سو و رویکرد کتابداری مبتنی بر شواهد آنان از سویی دیگر پرداختند. یافته‌ها نشان داد که جامعه پژوهش در چهار مؤلفه اصلی کتابداری مبتنی بر شواهد (توانایی تدوین سؤال، یافتن شواهد، ارزیابی انتقادی و به کارگیری شواهد) در سطح متوسط بودند، اما در مؤلفه‌ی مهارت ارزیابی نتایج پایین‌تر از متوسط قرار داشتند، همچنین در تمامی مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی در سطح متوسط بودند. بین همه مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی با کتابداری مبتنی بر شواهد رابطه معناداری وجود داشت، ارتباط بین کتابداری مبتنی بر شواهد و سواد اطلاعاتی بدین معنی است که سواد اطلاعاتی بالای کتابداران، منجر به استفاده بیشتر از رویکرد کتابداری مبتنی بر شواهد می‌شود.

پرنا (۱۳۹۲)، به بررسی عوامل مؤثر در میزان سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه پرداخت. یافته‌ها نشان داد که میانگین سواد اطلاعاتی در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی ۳/۹۶ از ۵ است که این عدد بیانگر آن است که میزان سواد اطلاعاتی در جامعه مورد مطالعه در حد نسبتاً مطلوبی است و همچنین مقایسه ضرایب استاندارد شده نشان داد که سن و جنسیت به ترتیب با ۰/۳۲۴ و ۰/۲۴۷ قوی‌ترین و ضعیف‌ترین میزان تأثیر را بر متغیر وابسته سواد اطلاعاتی دارند.

نیک‌پور و همکاران (۱۳۹۱)، در پژوهشی رابطه بین سواد اطلاعاتی کارکنان و اثربخشی سازمانی در سازمان‌های دولتی شهر کرمان بررسی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که بین سواد اطلاعاتی کارکنان و شاخص‌های آن‌ها یعنی تشخیص نیاز اطلاعاتی، مکان‌یابی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات، استفاده مؤثر از اطلاعات و اثربخشی سازمانی، رابطه معناداری وجود دارد.

پیشینه پژوهش در خارج از کشور در ادامه بیان شده است:

دورودولو^۱ (۲۰۱۷)، به بررسی مهارت سواد اطلاعاتی در بین کتابداران کتابخانه دانشگاه لاگوس پرداخت. نتایج این مطالعه نشان داد که کتابداران و کارکنان کتابخانه دارای سطح پیشرفته‌ای از ادراک در خصوص نیاز به سواد اطلاعاتی در خود هستند و از منابع کتابخانه به‌طور مؤثر استفاده می‌کنند. همچنین سن، سطح تحصیلات و جنسیت تأثیر معنی‌داری بر سواد اطلاعات دارد به‌گونه‌ای که کتابداران با تحصیلات بالاتر بیشتر و با کیفیت بالاتری از منابع کتابخانه استفاده می‌کنند و همچنین سواد اطلاعاتی کتابداران زن نسبت به کتابداران مرد در کتابخانه بیشتر است.

دمیسون^۲ و همکاران (۲۰۱۷)، در پژوهشی به بررسی سواد اطلاعاتی در بین کتابداران پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که کتابداران سواد اطلاعاتی را از چهار طریق: فرایند فکری، مهارت‌های فنی، پیمایش دنیای اجتماعی و به دست آوردن نتایج مطلوب، به دست می‌آورند.

لیا و وانگ^۳ (۲۰۱۲) به بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران عمومی، آمادگی یادگیری خود راهنمایی و نگرش یادگیری الکترونیکی در تایوان پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد که درک کتابداران عمومی نسبت به سواد اطلاعاتی، آمادگی یادگیری خودمحمور و نگرش یادگیری الکترونیکی مثبت است. تجزیه و تحلیل آماری نشان داد که کتابداران عمومی که دارای مدرک علمی کتابخانه‌ای هستند، نسبت به کسانی که از بخش‌های علوم

1. Durodolu
2. Demasson
3. Lai & Wang

غیر کتابخانه فارغ‌التحصیل شده بودند در سه عامل زیر سواد اطلاعات (پرس وجو اطلاعات، سازمان‌دهی اطلاعات و ارزیابی اطلاعات) بسیار بهتر عمل کردند.

ایو، گروت و اشمیت^۱ (۲۰۰۷)، به بررسی، گسترش و بهبود روش‌هایی پرداختند که بر روند آموزش و یادگیری مراجعه‌کنندگان بزرگ‌سال به کتابخانه‌های عمومی مؤثر بود. نتایج این پژوهش نشان داد کتابخانه‌ها نقش چشمگیری در آموزش سواد اطلاعاتی و مهارت‌های آن به بزرگ‌سالان دارند. لذا سواد اطلاعاتی برای کتابداران کتابخانه‌های عمومی ضروری تشخیص داده شده است و تصور می‌شود این نوع مهارت‌ها باید بر عملکرد کتابداران کتابخانه‌های عمومی در خدمت‌دهی به مراجعان، تأثیر مثبت داشته باشد.

آمد^۲ (۲۰۰۵)، در پژوهشی به بررسی مهارت‌های سواد اطلاعاتی در جهان واقعی: سواد خوب یا بد در کارخانه‌های کانکاس^۳ و واشنگتن به روش پژوهشی تحلیل محتوا پرداخت و به بررسی میزان تشخیص نیازهای اطلاعاتی بین دو گروه کارکنان آموزش‌دیده و آموزش‌ندیده با استفاده از استانداردهای سواد اطلاعاتی می‌پردازد، نتایج نشان داد بین میزان تشخیص نیازهای اطلاعاتی و ارتقا مهارت‌های اطلاعاتی کارکنان، اثربخشی، رشد و بالندگی سازمانی رابطه معناداری وجود دارد (نقل در نیک‌پور و همکاران، ۱۳۹۱).

مطالعه پژوهش‌های گذشته نشان داد که بیشتر پژوهش‌ها وضعیت سواد اطلاعاتی در بین جوامع مختلف از جمله دانشجویان و کتابداران را مورد بررسی قرار داده‌اند و فقط تعداد محدودی از پژوهش‌ها به بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی بر فعالیت‌های سازمان، اثربخشی و کارایی و بهبود عملکرد کارکنان پرداخته شده است. یکی از خلأهای قابل مشاهده در این پژوهش‌ها بررسی رابطه سواد اطلاعاتی با رشد سازمانی است در حالی که امروزه با توجه به گسترش روزافزون اطلاعات، پیشرفت دانش و رشد فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در جامعه رقابتی کنونی مجهز بودن کارکنان سازمان‌ها، به مهارت‌های سواد اطلاعاتی (اطلاع‌یابی) امری اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

1. Eve, Groot and Schmidt
2. Emde
3. Kansas

روش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر نوع، توصیفی-همبستگی است و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها، به روش پیمایشی انجام شد. جامعه پژوهش را تمامی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه که در مجموع ۲۱۵ نفر می‌باشند، تشکیل می‌دهند. حجم نمونه بر اساس فرمول نمونه‌گیری کوکران ۱۳۸ نفر تعیین شد. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شد. در این پژوهش به منظور گردآوری داده‌ها از دو پرسشنامه استفاده شده است. پرسشنامه اول که محقق تهیه کرده جهت سنجش سواد اطلاعاتی کتابداران، شامل ۳۰ سؤال در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای مربوط به مؤلفه‌ای سواد اطلاعاتی (جایابی اطلاعات، ارزیابی اطلاعات و استفاده مؤثر اطلاعات) است؛ و پرسشنامه هنجاریابی شده دوم نیز مربوط به رشد سازمانی است توسط لاک و کرافورد^۱ طراحی شده است که شامل ۲۸ سؤال در طیف لیکرت پنج گزینه‌ای که مؤلفه‌های (پاداش، روابط، ساختار، مدیریت، مکانیسم‌های سودمند، نگرش نسبت به تغییر و هدف) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. همچنین تجزیه و تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده آمار توصیفی (فراوانی و درصد) و آمار استنباطی (آزمون همبستگی اسپیرمن) و با کمک نرم‌افزار آماری SPSS انجام شد. برای روایی و پایایی پرسشنامه محقق ساخته سنجش سواد اطلاعاتی کتابداران از روش اعتبار محتوایی استفاده شده (نظرات متخصصین). روایی پرسشنامه سواد اطلاعاتی کتابداران به میزان ۹۵ درصد محاسبه شد. همچنین با توجه به اینکه پرسشنامه رشد سازمانی قبلاً در پژوهش (لاک و کرافورد، ۲۰۱۰) به کار رفته است. روایی این پرسشنامه را مطلوب گزارش کرده و پایایی آن را طبق آلفای کرونباخ بالای ۹۰ ذکر شده است. برای بررسی پایایی این پرسشنامه‌ها از طریق محاسبه آلفای کرونباخ، به ترتیب ۹۳ درصد (سواد اطلاعاتی کتابداران) و ۸۹ درصد (رشد سازمانی) محاسبه شده‌اند که نشان داد که این ابزار از پایایی مناسب و مطلوبی برخوردار می‌باشند.

یافته‌ها

1. Lok, Crawford

تأثیر سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی کتابخانه‌های ...

در جداول زیر، آمار توصیفی و آمار استنباطی مربوط به کتابداران مورد بررسی، از نظر متغیرهای مورد مطالعه در این پژوهش آمده است:

جدول ۱. توزیع فراوانی کتابداران مورد بررسی از نظر متغیرهای جمعیت شناختی مورد مطالعه

متغیرها	تعداد	درصد
جنسیت	مرد	۶۵
	زن	۷۳
سن	بین ۲۰ تا ۳۰	۲۵
	بین ۳۰ تا ۴۰	۸۸
	بین ۴۰ تا ۵۰	۲۳
	بالا تر از ۵۰ سال	۲
میزان تحصیلات	دیپلم	۱
	کاردانی	۳
	کارشناسی	۵۲
	کارشناسی ارشد	۸۰
	دکتری	۲
وضعیت تأهل	مجرد	۴۵
	متأهل	۹۳
میزان درآمد	برخوردار	۱۰۱
	نیمه برخوردار	۳۴
	کم برخوردار	۳
رشته تحصیلی	کتابداری	۱۱۶
	مدیریت	۱۲
	سایر رشته‌های علوم انسانی	۵
	مهندسی و ریاضی	۵
شغل	مسئول کتابخانه	۴۱
	کتابدار	۸۷
	سایر	۱۰
سابقه	کمتر از ۵ سال	۵۰
	بین ۵ تا ۱۰	۵۰
	بین ۱۰ تا ۱۵	۱۷

متغیرها	تعداد	درصد
بین ۱۵ تا ۲۰	۱۷	۱۲/۳
۲۰ سال و بالاتر	۴	۲/۹
ارتباطی وجود ندارد	۱۱	۸
ارتباط کمی وجود دارد	۱۴	۱۰/۱
کاملاً مرتبط است	۱۱۳	۸۱/۹
جمع	۱۳۸	۱۰۰

یافته‌های جدول ۱، انواع متغیرهای موردبررسی را نشان می‌دهد، از نظر جنسیت ۵۲/۹ درصد مؤنث (۷۳ نفر) و ۴۷/۱ درصد مذکر (۶۵ نفر) را نشان می‌دهد. بیشتر پاسخ‌دهندگان ۸۸ نفر (۶۳/۸ درصد) بین ۳۰ تا ۴۰ سال و فقط ۲ نفر (۱/۴ درصد) بالاتر از ۵۰ سال است که نشان می‌دهد در کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه از نیروهای جوان استفاده می‌شود. میزان تحصیلات ۴ بیش از نیمی از پاسخ‌دهندگان، ۸۰ نفر (۵۸ درصد) فوق‌لیسانس بود که نشان‌دهنده این است که کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه از سطح تحصیلی بالایی برخوردار هستند. از نظر وضعیت تأهل، بیشتر کارکنان، ۶۷/۴ درصد (۹۳ نفر) متأهل می‌باشند. رشته تحصیلی ۱۱۶ نفر (۸۴/۱ درصد) از پاسخ‌دهندگان، کتابداری و فقط ۲۲ نفر (۱۵/۹ درصد) غیر کتابداری بودند. ۴۱ نفر (۲۹/۷ درصد) در سمت مسئول کتابخانه، ۸۷ نفر (۶۳ درصد) کتابدار و ۱۰ نفر (۷/۲ درصد) غیر کتابدار می‌باشند. ۷۲/۲ درصد (۱۰۰ نفر) از آنان کمتر از ۱۰ سال و ۲۷/۵ درصد (۳۸ نفر) بیش از ۱۰ سال سابقه خدمت دارند. از بین رشته تحصیلی تمامی پاسخ‌دهندگان کمترین تعداد، ۱۱ نفر (۸ درصد) بی‌ارتباط با شغلشان و اکثریت ۱۱۳ نفر (۸۱/۹ درصد) کاملاً مرتبط با شغل آنها است.

فرضیه شماره ۱. وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بر اساس مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی در سطح مطلوبی نیست.

تأثیر سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی کتابخانه‌های ...

جدول ۲. میانگین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی کتابداران مورد بررسی در نمونه کلی

مؤلفه‌ها	سواد اطلاعاتی	جایابی اطلاعات	ارزیابی اطلاعات	استفاده مؤثر از اطلاعات
میانگین	۳/۴۸	۳/۶۰	۳/۵۴	۳/۳۰
مد	۴	۴	۴	۴
انحراف استاندارد	۰/۴۹۷	۰/۵۴۱	۰/۵۲۹	۰/۶۵۳

با توجه به جدول ۲، می‌توان گفت کتابداران مورد بررسی تمامی مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی را، دارا می‌باشند. از آنجا که میانگین کلیه مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی کتابداران بالاتر از ۳ است، می‌توان گفت میزان سواد اطلاعاتی کتابداران مورد بررسی، بیش از متوسط و در سطح خوب است؛ بنابراین فرضیه مورد نظر دال بر مطلوب نبودن وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه، رد می‌شود. بیشترین فراوانی مربوط به مؤلفه توانایی جایابی اطلاعات (۳/۶۰) و کمترین فراوانی، مربوط به توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات (۳/۳۰) بود؛ بنابراین بیشترین مهارت کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه در توانایی یافتن اطلاعات (جایابی) و سپس ارزیابی اطلاعات است.

فرضیه شماره ۲. وضعیت رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بر اساس معیارهای رشد سازمانی در سطح مطلوبی نیست.

جدول ۳. میانگین مؤلفه‌های رشد سازمانی کتابخانه‌های مورد بررسی در نمونه کلی

مؤلفه‌ها	رشد سازمانی	پاداش	روابط	ساختار	مدیریت	مکانیسم‌های سودمند	نگرش نسبت به تغییر	هدف
میانگین	۳/۸۴	۳/۴۷	۴/۱۸	۴/۱۰	۳/۷۷	۳/۷۹	۳/۶۳	۳/۹۲
مد	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴
انحراف استاندارد	۰/۴۳۸	۰/۷۱۱	۰/۶۴۳	۰/۶۲۵	۰/۶۹۷	۰/۵۹۴	۰/۶۰۸	۰/۵۴۳

همان‌طور که در جدول ۳، قابل‌مشاهده است، کتابخانه‌های موردبررسی تمامی مؤلفه‌های رشد سازمانی را دارا می‌باشند. از آنجا که میانگین کلیه مؤلفه‌های رشد سازمانی بالاتر از ۳ است، می‌توان گفت میزان رشد سازمانی کتابخانه‌های موردبررسی، بیش‌ازحد متوسط و در سطح مطلوب است. بیشترین فراوانی مربوط به مؤلفه‌های روابط (۴/۱۸) و ساختار (۴/۱۰) و کمترین فراوانی، مربوط به پاداش (۳/۴۷) بود؛ بنابراین فرضیه موردنظر دال بر مطلوب نبودن وضعیت رشد سازمانی در کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه، رد می‌شود. نتایج این قسمت از پژوهش نشان می‌دهد در کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه، روابط و ساختار مناسب و مطلوبی وجود دارد و کتابداران به‌راحتی می‌توانند با گروه کاری خود، از طریق روابط خوب و هماهنگ و همچنین ساختار مناسب و انعطاف‌پذیر سازمان، موجب اشتراک دانش و حل مشکلات کاری در نتیجه پیشرفت سازمان گردند.

فرضیه شماره ۳. بین ابعاد سواد اطلاعاتی کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۴. آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین سواد اطلاعاتی کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های موردبررسی

مؤلفه‌ها	سواد اطلاعاتی	توانایی یافتن اطلاعات	توانایی ارزیابی اطلاعات	توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات
ضریب همبستگی اسپیرمن (r)	۰/۳۴۹	۰/۱۷۱	۰/۳۲۵	۰/۳۹۹
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۴۵	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
تعداد	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸

بر اساس یافته‌های جدول ۴، ضریب همبستگی بین سواد اطلاعاتی کتابداران و رشد سازمانی نشان می‌دهد بین سواد اطلاعاتی و مؤلفه‌های رشد سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. میزان همبستگی بین دو متغیر $r=0/349$ بوده که این امر نشان‌دهنده همبستگی خطی و مثبت بین دو متغیر است. از میان مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی، رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بیشترین رابطه را با توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات (۰/۳۹۹) دارا

تأثیر سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی کتابخانه‌های ...

است و پس از آن توانایی ارزیابی اطلاعات (۰/۳۲۵) رابطه دارد. کمترین رابطه با توانایی یافتن اطلاعات (۰/۱۷۱) مربوط است.

فرضیه شماره ۴. بین توانایی یافتن اطلاعات کتابداران (جایابی) و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۵. آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین توانایی یافتن اطلاعات کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های مورد بررسی

مؤلفه‌ها	پاداش	روابط	ساختار	مدیریت	مکانیسم‌های سودمند	نگرش نسبت به تغییر	هدف
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۲۵۱	-۰/۰۱۷	۰/۳۰۶	-۰/۰۳۵	-۰/۰۶۹	۰/۱۳۴	۰/۱۷۰
سطح معناداری	۰/۰۰۳	۰/۸۴۲	۰/۰۰۰	۰/۶۸۲	۰/۴۲۳	۰/۱۱۸	۰/۰۴۶
تعداد	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸

همان‌طور که از نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در جدول ۵ برمی‌آید، با توجه به سطح معناداری داده شده و مقایسه آن با میزان خطای مجاز ۰/۰۵ ($p < ۰/۰۵$) با اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت، بین مؤلفه‌های روابط، مدیریت، مکانیسم‌های سودمند و نگرش نسبت به تغییر و توانایی جایابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری دیده نشد؛ بنابراین فرضیه مورد نظر دال بر وجود رابطه بین این مؤلفه‌ها، رد می‌شود؛ اما بین مؤلفه‌های پاداش ($p = ۰/۰۰۳$)، ساختار ($p = ۰/۰۰۰$) و هدف ($p = ۰/۰۴۶$) و توانایی جایابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری وجود دارد و از آنجا که ضرایب همبستگی در مورد مؤلفه‌هایی که رابطه معناداری با توانایی یافتن اطلاعات کتابداران داشته‌اند، مثبت است، این مؤلفه‌ها (پاداش، ساختار و هدف) در کتابخانه‌های مورد بررسی، با توانایی یافتن اطلاعات کتابداران رابطه‌ای مثبت دارد، یعنی با افزایش یکی از این دو متغیر، متغیر دیگر نیز افزایش می‌یابد.

فرضیه شماره ۵. بین توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۶. آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های مورد بررسی

مؤلفه‌ها	پاداش	روابط	ساختار	مدیریت	مکانیسم‌های سودمند	نگرش نسبت به تغییر	هدف
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۴۰۴	۰/۱۱۱	۰/۲۹۸	۰/۰۶۱	۰/۱۰۱	۰/۲۶۱	۰/۲۲۴
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۱۹۶	۰/۰۰۰	۰/۴۸۰	۰/۲۳۷	۰/۰۰۲	۰/۰۰۸
تعداد	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸

چنانکه در جدول ۶ مشهود است، بین مؤلفه‌های پاداش ($p=۰/۰۰۰$)، ساختار ($p=۰/۰۰۰$)، نگرش نسبت به تغییر ($p=۰/۰۰۲$) و هدف ($p=۰/۰۰۸$) در سازمان و توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری وجود دارد، بنابراین در مورد این مؤلفه‌های رشد سازمانی فرضیه مورد نظر پذیرفته می‌شود. همچنین از آنجا که تمامی ضرایب همبستگی در مورد مؤلفه‌های رشد سازمانی که رابطه معناداری با توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران داشته‌اند، مثبت است، این مؤلفه‌ها در کتابخانه‌های مورد بررسی، با توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران کتابخانه‌های عمومی رابطه‌ای مثبت و مستقیم دارد. به این معنی که با افزایش یکی از متغیرها، متغیر دیگر نیز افزایش می‌یابد؛ در حالی که بین مؤلفه‌های روابط، مدیریت و مکانیسم‌های سودمند سازمان و توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری دیده نشد. بنابراین، فرضیه مورد نظر، در مورد مؤلفه‌های فوق، پذیرفته نیست.

فرضیه شماره ۶. بین توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران و ابعاد رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۷. آزمون همبستگی اسپیرمن برای بررسی رابطه بین توانایی استفاده مؤثر اطلاعات کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های مورد بررسی

مؤلفه‌ها	پاداش	روابط	ساختار	مدیریت	مکانیسم‌های سودمند	نگرش نسبت به تغییر	هدف
ضریب همبستگی اسپیرمن	۰/۴۴۳	۰/۱۳۰	۰/۲۳۶	۰/۰۵۸	۰/۱۶۱	۰/۱۷۴	۰/۴۹۷

تأثیر سواد اطلاعاتی کتابداران بر رشد سازمانی کتابخانه‌های ...

سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۱۲۹	۰/۰۰۵	۰/۴۹۸	۰/۰۵۹	۰/۰۴۲	۰/۰۰۰
تعداد	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸	۱۳۸

همان‌طور که از نتایج آزمون همبستگی اسپیرمن در جدول ۷ برمی‌آید، بین مؤلفه‌های روابط، مدیریت و مکانیسم‌های سودمند سازمان و توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران رابطه معناداری دیده نشد. بنابراین، فرضیه موردنظر، در مورد مؤلفه‌های فوق، پذیرفته نیست. درحالی‌که بین مؤلفه‌های پاداش ($p=0/000$)، ساختار ($p=0/005$)، نگرش نسبت به تغییر ($p=0/042$) و هدف ($p=0/000$) در سازمان و توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران رابطه معناداری وجود دارد، بنابراین در مورد این مؤلفه‌های رشد سازمانی فرضیه موردنظر پذیرفته می‌شود. همچنین از آنجا که تمامی ضرایب همبستگی در مورد مؤلفه‌های رشد سازمانی که رابطه معناداری با توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران داشته‌اند، مثبت است، این مؤلفه‌ها در کتابخانه‌های موردبررسی، با توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران کتابخانه‌های عمومی رابطه‌ای مثبت و مستقیم دارد. به این معنی که با افزایش یکی از متغیرها، متغیر دیگر نیز افزایش می‌یابد؛

جدول ۸. رگرسیون چندگانه بین مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی و رشد سازمانی

p	t	ضریب استاندارد		B	ضریب ثابت	گام
		Beta	خطای استاندارد			
۰/۰۰۰	۱۳/۲۷۰	۰/۲۴۸	۳/۲۹۰	۰/۱۵۲	۰/۲۴۸	گام اول
۰/۰۲۷	۲/۲۲۹	۰/۱۸۸	۰/۰۶۸	۰/۱۵۲	۰/۱۵۲	توانایی جایابی اطلاعات
۰/۰۰۰	۱۱/۹۱۰	۰/۲۵۵	۳/۰۳۷	۰/۱۵۲	۰/۲۵۵	ضریب ثابت
۰/۳۳۰	-۰/۹۷۸	-۰/۱۳۱	۰/۱۰۸	-۰/۱۰۶	-۰/۱۰۶	توانایی جایابی اطلاعات
۰/۰۰۳	۳/۰۲۰	۰/۴۰۳	۰/۱۱۰	۰/۳۳۳	۰/۳۳۳	توانایی ارزیابی اطلاعات
۰/۰۰۰	۱۱/۸۲۷	۰/۲۴۲	۲/۸۶۴	۰/۲۴۲	۰/۲۴۲	ضریب ثابت
۰/۰۳۶	-۲/۱۱۳	-۰/۲۷۳	۰/۱۰۴	-۰/۲۲۱	-۰/۲۲۱	توانایی جایابی اطلاعات
۰/۰۲۶	۲/۲۴۹	۰/۲۸۷	۰/۱۰۶	۰/۲۳۸	۰/۲۳۸	توانایی ارزیابی اطلاعات
۰/۰۰۰	۴/۴۳۶	۰/۴۱۹	۰/۰۶۳	۰/۲۸۱	۰/۲۸۱	توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات

بر اساس یافته‌های جدول شماره ۷، کلیه مؤلفه‌های عملکردی سواد اطلاعاتی بر رشد سازمانی تأثیرگذار بوده‌اند، لیکن اولویت این عوامل به ترتیب تأثیرگذاری بیشتر عبارت است از «توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات»، «توانایی ارزیابی اطلاعات» و درنهایت «توانایی جایابی اطلاعات». به این ترتیب چنانچه مدیران کتابخانه‌های عمومی علاقه‌مند به پیشرفت و تعالی سازمان باشند، باید به ارتقای سطح سواد اطلاعاتی در کتابداران خویش با اولویت مؤلفه‌های عملکردی مؤثرتر پردازند. همچنین طبق نتایج رگرسیون چند متغیره، بهترین پیش‌بینی کننده‌های رشد سازمانی توانایی یافتن از اطلاعات (جایابی)، توانایی ارزیابی اطلاعات و توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران بوده است. لذا معادله پیش‌بینی کننده آن به صورت زیر به دست می‌آید:

$$Y = 2/864 + (-0/221 \times \text{توانایی جایابی اطلاعات}) + (0/238 \times \text{توانایی ارزیابی اطلاعات}) + (0/281 \times \text{توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات})$$

بحث و نتیجه‌گیری

کتابخانه‌ها همواره در پی یافتن راه‌هایی برای بهبود کیفیت خدمات و توسعه سازمانی خود هستند. یکی از این راه‌ها، ارتقای سطح مهارت‌های کتابداران که ارائه‌کننده خدمات هستند، است. سرمایه‌گذاری روی این مهارت‌ها در کتابخانه‌ها منجر به افزایش کیفیت خدمات و تعداد مراجعین و در نتیجه رشد سازمان می‌گردد. رشد سازمانی نیز دارای مؤلفه‌هایی است که با توجه به برنامه‌ریزی‌های مناسب برای آن‌ها، در کتابخانه‌های عمومی می‌تواند موجب افزایش انگیزه و سطح سواد اطلاعاتی کتابداران جهت انجام هرچه بهتر فعالیت‌های کتابداری و اطلاع‌رسانی شود. همین امر در رشد و بهبود شرایط مطالعه جامعه استفاده‌کننده و بهبود وضعیت فرهنگی جامعه مؤثر است. در پژوهش حاضر تلاش بر این بود رابطه بین دو متغیر سواد اطلاعاتی کتابداران و رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بررسی شود.

در بررسی و تجزیه و تحلیل اطلاعات پژوهشی نتایج نشان می‌دهد که میانگین سواد اطلاعاتی و مؤلفه‌های آن (توانایی جایابی اطلاعات، توانایی ارزیابی اطلاعات و توانایی

استفاده مؤثر از اطلاعات)، در میان کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه بالاتر از حد متوسط و در سطح مطلوب است. همچنین میانگین رشد سازمانی و مؤلفه‌های آن (پاداش، روابط، ساختار، مدیریت، مکانیسم‌های سودمند، نگرش نسبت به تغییر و هدف) در کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه در سطح مطلوب است. بیشترین میانگین مربوط به مؤلفه توانایی جایابی اطلاعات (۳/۶۰) و کمترین میانگین، مربوط به توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات (۳/۳۰) بود؛ بنابراین بیشترین مهارت کتابداران کتابخانه‌های عمومی کرمانشاه در توانایی یافتن اطلاعات (جایابی) و سپس ارزیابی اطلاعات است؛ بنابراین به نظر می‌رسد که مؤلفه توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات در کتابداران مطلوب نبوده و نیاز به آموزش و بهبود عملکرد خود دارند. لذا بخشی از این یافته‌ها با نتایج پژوهش رحیمی و همکاران (۱۳۸۴)، پرنا و همکاران (۱۳۹۲)، موسال آرانی و همکاران (۱۳۹۳) و سلامی و همکاران (۱۳۹۷) همسویی دارد؛ و با نتایج پژوهش اعظمی و صلحی نیا (۱۳۹۲)، عبدالمهدی و جوکار (۱۳۹۳)، بازبین و همکاران (۱۳۹۲)، صیفوری و غفاری (۱۳۹۰) و ایلوگو و انکیکو (۲۰۱۴)، مبنی بر متوسط و پایین‌تر از متوسط بودن سطح سواد اطلاعاتی جامعه مورد بررسی همخوانی ندارد. ضریب همبستگی بین سواد اطلاعاتی کتابداران با رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه نشان داد که بین سواد اطلاعاتی و رشد سازمانی رابطه معناداری وجود دارد. به این معنا که با افزایش میزان سواد اطلاعاتی کتابداران، می‌توان پیش‌بینی کرد که رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی نیز افزایش یابد. از میان مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی، رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بیشترین رابطه را با توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات (۰/۳۹۹) دارا است و پس از آن توانایی ارزیابی اطلاعات (۰/۳۲۵) رابطه دارد. این مطلب بیانگر این است که سازمان باید از اطلاعات مؤثر و کارا به نحو احسن استفاده کند و در اختیار مراجعین خود قرار دهند تا سازمان رشد و توسعه خود را حفظ و در تلاش برای ارتقای آن کوشا باشد. کمترین رابطه به توانایی یافتن اطلاعات (۰/۱۷۱) مربوط است. بخشی از این نتایج تا حدودی با پژوهش‌های پیشین مانند، طبرسا و همکاران (۱۳۹۵) و نیک‌پور و همکاران (۱۳۹۱) و آمد (۲۰۰۵)، مبنی بر وجود رابطه مثبت سواد اطلاعاتی با چابکی، اثربخشی و رشد سازمان که نتیجه آن همان توسعه سازمان است، همخوانی دارد.

بین مؤلفه‌های پاداش، ساختار و هدف و توانایی جایابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری وجود دارد و از آنجا که ضرایب همبستگی در مورد مؤلفه‌هایی که رابطه معناداری با توانایی یافتن اطلاعات کتابداران داشته‌اند، مثبت است، این مؤلفه‌ها (پاداش، ساختار و هدف) در کتابخانه‌های مورد بررسی، با توانایی یافتن اطلاعات کتابداران رابطه‌ای مثبت دارد، یعنی با افزایش یکی از این دو متغیر، متغیر دیگر نیز افزایش می‌یابد. در تبیین نتایج این فرضیه می‌توان گفت در جامعه کنونی بهترین و جامعه‌ترین اطلاعات در هر زمینه‌ای، می‌تواند در کوتاه‌ترین زمان در دسترس همگان قرار گیرد، اما توانایی دسترسی و یافتن اطلاعات نیازمند مهارت است. یک مهارت ارزشمند و اساسی که می‌تواند برای رسیدن به اهداف و تعریف ساختار سازمان به کار گرفته شود و بدون داشتن سواد اطلاعاتی این امر غیرممکن است. همچنین بین مؤلفه‌های روابط، مدیریت، مکانیسم‌های سودمند و نگرش نسبت به تغییر و توانایی جایابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری دیده نشد. یافته‌های این بخش از پژوهش با نتایج پژوهش در بعد مکان‌یابی با نتایج پژوهش جولاهی ساروی (۱۳۸۵) هماهنگ است؛ اما یافته‌های پژوهش میرزاصفی و همکاران (۱۳۹۰) مبنی بر وجود رابطه مثبت و معنادار بین توانایی دسترسی به اطلاعات (جایابی) و کارآفرینی که یکی از ابعاد اصلی رشد سازمانی و مربوط به بخش مکانیسم‌های سودمند است، همخوانی ندارد.

بین مؤلفه‌های پاداش، ساختار، نگرش نسبت به تغییر و هدف در سازمان و توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران رابطه معناداری وجود دارد، بنابراین در مورد این مؤلفه‌های رشد سازمانی فرضیه مورد نظر پذیرفته می‌شود. همچنین از آنجا که تمامی ضرایب همبستگی در مورد مؤلفه‌های رشد سازمانی که رابطه معناداری با توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران داشته‌اند، مثبت است، این مؤلفه‌ها در کتابخانه‌های مورد بررسی، با توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران کتابخانه‌های عمومی رابطه‌ای مثبت و مستقیم دارد. اطلاعات زمانی می‌تواند مفید باشد و موجب رشد و توسعه سازمان گردد که صحیح و معتبر بوده و به‌خوبی مورد ارزیابی قرار گیرد. نتایج این بخش از پژوهش تا حدودی با یافته‌های پژوهش محسنی (۱۳۸۰) و نیک‌پور و همکاران (۱۳۹۱) همسو است. ولی با یافته‌های پژوهش میرزاصفی و همکاران (۱۳۹۰) که نشان داد رابطه معناداری بین سواد اطلاعاتی و کارآفرینی وجود دارد، همخوانی ندارد.

بین مؤلفه‌های روابط، مدیریت و مکانیسم‌های سودمند سازمان و توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران رابطه معناداری دیده نشد. درحالی‌که بین مؤلفه‌های پاداش، ساختار، نگرش نسبت به تغییر و هدف در سازمان و توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران رابطه معناداری وجود دارد، همچنین از آنجا که تمامی ضرایب همبستگی مثبت است، این مؤلفه‌ها در کتابخانه‌های مورد بررسی، با توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران کتابخانه‌های عمومی رابطه‌ای مثبت و مستقیم دارد. به این معنی که با افزایش یکی از متغیرها، متغیر دیگر نیز افزایش می‌یابد؛ استفاده مؤثر اطلاعات یعنی استخراج مناسب‌ترین اطلاعات و کاربرد آن‌ها، طبقه‌بندی و قرار دادن دانش در چرخه اطلاعات برای رسیدن به اهداف است. راکمن در مقاله‌ای با عنوان «سواد اطلاعاتی، برتری جهان در قرن بیست و یکم» آورده است: در کنفرانس بین‌المللی سانفرانسیسکو با عنوان چشم‌اندازهایی برای دستیابی به اطلاعات در قرن بیست و یکم، پیام اصلی همه سخنرانان، سواد اطلاعاتی بوده است (نیک پور و همکاران، ۱۳۹۱).

از آنجا که در تمامی نتایج بررسی رابطه مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی و رشد سازمانی، بین مؤلفه‌های پاداش، ساختار، نگرش نسبت به تغییر و هدف و مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی رابطه مثبت و معناداری دیده شد، نشان می‌دهد که افزایش انگیزه‌ای مانند پاداش که رضایت کارکنان را موجب می‌شود می‌تواند در افزایش سواد اطلاعاتی آنان تأثیرگذار بوده و نتایج مطلوبی برای سازمان ارائه کند. همچنین داشتن ساختاری مناسب و منطقی و انعطاف‌پذیر به کتابداران این آرامش خاطر را می‌دهد که تقسیم کار به درستی صورت گرفته و ساختار کار هر فرد به خوبی تعریف شده است. همچنین می‌توان گفت که هر اندازه سیاست‌های سازمان نسبت به تغییر و بهبود شرایط سازمان از انعطاف بیشتری برخوردار باشد، کارکنان نیز به همان میزان می‌توانند از طریق روش‌های متنوع و به‌روز، جهت شناسایی و پاسخ به نیاز مراجعین خود استفاده کنند. از طرف دیگر می‌توان خاطر نشان کرد که رسالت اصلی کتابخانه‌های عمومی، تشخیص نیازهای اطلاعاتی و در نتیجه پاسخگویی به درخواست‌های اطلاعاتی مراجعین و در نهایت رسیدن به رضایت مشتری و جذب هر چه بیشتر کاربران خود است که این امر نیازمند افزایش سطح مهارت سواد اطلاعاتی کتابداران است. لذا هر چه اهداف

سازمان به‌روشنی بیان گردد و اولویت‌های کتابخانه‌ها توسط کتابداران بهتر درک گردد، سطح کیفی عملکرد کتابداران ارتقا یافته و در نتیجه توسعه‌سازمانی را در پیش خواهد داشت. همچنین بر اساس یافته‌های این پژوهش، به ترتیب «توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات»، «توانایی ارزیابی اطلاعات» و در نهایت «توانایی جایابی اطلاعات»، بیشترین تأثیر را در رشد سازمانی دارند. می‌توان گفت توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌ها در توسعه و پیشرفت سازمانی است؛ بنابراین مدیران کتابخانه‌های عمومی لازم است برای ارتقاء و پیشرفت سازمانشان، افزایش و بهبود مهارت‌های سواد اطلاعاتی را در بین کتابداران، جز اولویت‌های اصلی سازمان قرار دهند و آن‌ها را آموزش دهند.

به‌طور کلی می‌توان چنین تبیین نمود که سواد اطلاعاتی و مؤلفه‌های آن یکی از ارکان اصلی رشد و پیشرفت سازمانی محسوب می‌شود، زیرا جامعه جهانی در عصری به سر می‌برد که در آن اطلاعات و دانش را سرمایه اصلی و عامل اساسی رشد و توسعه یک جامعه می‌شناسند و سواد اطلاعاتی ابزار و عامل اساسی به‌کارگیری صحیح و مؤثر اطلاعات است. در حقیقت در جامعه رقابتی کنونی، مهارت‌های سواد اطلاعاتی کتابداران که از مهم‌ترین و عمده‌ترین طبقات فعال در بخش اطلاعات می‌باشند، نقش بسیار مؤثری در پیشرفت و تعالی سازمان خواهند داشت.

با توجه به نتایج حاصل از این پژوهش پیشنهادهای زیر ارائه می‌گردد:

- طبق یافته‌های پژوهش حاضر، از میان مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات کتابداران از میانگین کمتری برخوردار بود، در نتیجه باید علت نادیده گرفتن این مهارت در بین کتابداران بررسی گردد و همچنین با توجه به اینکه، از میان مؤلفه‌های سواد اطلاعاتی، رشد سازمانی کتابخانه‌های عمومی استان کرمانشاه بیشترین رابطه را با توانایی استفاده مؤثر از اطلاعات دارا است، لذا پیشنهاد می‌شود کتابخانه‌های عمومی، در آموزش‌هایی که جهت ارتقای سواد اطلاعاتی کتابداران طرح‌ریزی می‌گردد، آموزش و افزایش سطح این مهارت را در اولویت قرار دهند؛ زیرا اگر بتوان اطلاعات را مکان‌یابی کرد و آن را به‌درستی ارزیابی نمود اما نتوان از اطلاعات به‌دست آمده استفاده صحیح و مؤثر نمود نمی‌توان به هدف اصلی و رسالت خود که پاسخ به نیاز اطلاعاتی و درخواست استفاده‌کننده

است دست‌یافت و این به معنی عدم رضایت و کاهش مراجعه‌کننده و درنهایت عدم افزایش رشد و توسعه‌سازمانی در کتابخانه‌های عمومی است.

- پیشنهاد می‌شود توانایی ارزیابی اطلاعات کتابداران از طریق آموزش و بهسازی تقویت گردد تا از طریق توانایی ارزیابی اطلاعات، تجزیه و تحلیل و توانایی به‌کارگیری اطلاعات جهت نیل به اهداف و رشد سازمان حرکت کرد.

- پیشنهاد می‌گردد از طریق تدارک تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری کامپیوتری لازم و آموزش نحوه استفاده از این تجهیزات، توانایی مکان‌یابی اطلاعات را در کتابداران افزایش داد تا میزان رشد سازمانی افزایش یابد.

- با توجه به اینکه محیط کار کتابخانه بر پایه‌ی خدمت به کاربر بنا شده است و یکی از ملزومات خدمت مناسب کتابداران، داشتن مهارت سواد اطلاعاتی سطح بالا است؛ بنابراین بهتر است مهارت‌های این رویکرد به‌عنوان معیارهایی در استخدام کتابخانه‌ها در نظر گرفته شود تا افراد شایسته‌تری برای این پست انتخاب شوند؛ و در نتیجه شرایط را برای پیشرفت و ارتقای سازمان آماده سازند.

- همچنین از آنجا که نتایج پژوهش نشان داد که سواد اطلاعاتی کتابداران با رشد سازمانی رابطه مستقیمی دارد بنابراین پیشنهاد می‌گردد نسبت به مؤلفه‌های رشد سازمانی توجه بیشتری نشان داد و از طریق مؤلفه‌های اثرگذار و تقویت آن‌ها مانند پاداش، ساختار، نگرش نسبت به تغییر و هدف شرایط را برای افزایش سواد اطلاعاتی کتابداران اقدام نمود.

منابع

- اعظمی، زهرا و صالحی نیا، حمید. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی دانشجویان دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۹۲. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی*، ۱۴(۷)، ۶۳۳-۶۴۰.
- بازبین، مریم؛ چشمه سهرابی، مظفر و مرادی، محمود. (۱۳۹۲). ارتباط بین سواد اطلاعاتی و کتابداری مبتنی بر شواهد: موردپژوهی کتابداران کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه. *پژوهشنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۳(۲)، ۱۳۳-۱۵۲.

بئر انوند، علی و مجیدی، مریم. (۱۳۸۷). سواد اطلاعاتی. نشریه ارتباط علمی، ۲۲(۳).
 پرنا، مسعود. (۱۳۹۲). بررسی عوامل مؤثر در میزان سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های
 عمومی استان کرمانشاه. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی.
 همدان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد همدان.

پریرخ، مهری. (۱۳۸۶). آموزش سواد اطلاعاتی: مفاهیم، روش‌ها و برنامه‌ها. تهران: کتابدار.
 جولاهی ساروی، لاله. (۱۳۸۵). بررسی میزان سواد اطلاعاتی سرپرستاران بیمارستان‌های
 خصوصی شهر تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و
 تحقیقات تهران.

پریرخ، مهری و عباسی، زهره. (۱۳۸۳). آموزش سواد اطلاعاتی با روش‌ها و راهبردها. در
 فتاحی، رحمت‌الله. آموزش استفاده‌کنندگان و توسعه سواد اطلاعاتی در کتابخانه‌ها و
 مراکز اطلاع‌رسانی. مشهد: سازمان کتابخانه‌ها، موزه‌ها و مرکز اسناد آستان قدس رضوی.
 داورپناه، محمدرضا و همکاران (۱۳۸۷). سنجش سواد اطلاعاتی دانشجویان. تهران:
 دبیزش.

رحیمی، علیرضا؛ الماسی، صادق و آل مختار، محمدجواد. (۱۳۸۴). وضعیت سواد اطلاعاتی
 و عوامل مؤثر بر آن در میان کتابداران و اطلاع‌رسانان کتابخانه‌های دانشگاه علوم
 پزشکی اصفهان. مدیریت اطلاعات سلامت. ۳(۸).

زمانی، محمود؛ حقیقی، محمد و رزمجو، شراره. (۱۳۹۳). رابطه رضایت شغلی کارکنان،
 کارآفرینی سازمانی و رشد سازمانی در شرکت‌های بیمه. مدیریت سازمانی، ۱۲(۴)،
 ۶۳۵-۶۵۳.

سلامی، مریم؛ بهرامی نیا، سارا و عزیزخانی، زهرا. (۱۳۹۷). رابطه بین اکتساب دانش با
 توسعه سازمانی کتابخانه‌های دانشگاهی شهر کرمانشاه. فصلنامه مطالعات دانش
 شناسی، ۴(۱۵)، ۱-۲۲.

صیفوری، ویدا و غفاری، سعید. (۱۳۹۰). سواد اطلاعاتی دانشجویان سال آخر دوره
 کارشناسی دانشگاه رازی کرمانشاه. فصلنامه نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی، ۱، ۹۵-۱۰۸.

- طبرسا، غلامعلی؛ شریفی، صدیقه و حسینی، سید احمد. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سواد اطلاعاتی کارکنان بر چابکی سازمان. فصلنامه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی دانشگاه جامع امام حسین (ع). س ۸(۲)، ۱۱۳-۱۳۶.
- عبدالهی، معصومه و جوکار، عبدالرسول. (۱۳۹۳). بررسی وضعیت سواد اطلاعاتی کتابداران کتابخانه‌های عمومی استان فارس. فصلنامه علمی- پژوهشی تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی. ۲۰(۴)، ۷۷۱-۷۸۷.
- محسنی، منوچهر. (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی. تهران: دیدار.
- موسال آرانی، وجیهه؛ مؤمنی، عصمت و حاجی زین‌العابدینی، محسن. (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین مهارت‌های تفکر انتقادی در مهارت‌های سواد اطلاعاتی دانشجویان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه علامه طباطبایی ورودی ۱۳۸۹. مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی. ۲، ۹۷-۱۰۸.
- میرزاصفی، اعظم؛ رجایی پور، سعید و جمشیدیان، عبدالرسول. (۱۳۹۰). رابطه بین سواد اطلاعاتی و قابلیت‌های کارآفرینی دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان. فصلنامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۵۳، ۲۴۱-۲۶۸.
- نظری، مریم. (۱۳۸۵). سواد اطلاعاتی. تهران، پژوهشگاه اسناد و مدارک علمی ایران.
- نیک‌پور، امین؛ منتظری، علیرضا و رجائی نژاد، مهدی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه سواد اطلاعاتی کارکنان و اثربخشی سازمانی در سازمان‌های دولتی شهر کرمان. فرایند مدیریت توسعه، ۲۵(۳)، ۱۴۵-۱۶۱.

References

- Andersen, J. (2006). The public sphere and discursive activities: Information literacy as sociopolitical skills. *Journal of Documentation*, 62(2), 213-228.
- Antoncic, B., & Hisrich, R. D. (2001). Intrapreneurship: Construct refinement and cross-cultural validation. *Journal of business venturing*, 16(5), 495-527.
- Antoncic, J. A., & Antoncic, B. (2011). Employee satisfaction, intrapreneurship and firm growth: a model. *Industrial Management & Data Systems*, 111(4), 589-607.

- Bruce, C. S. (1999). Workplace experiences of information literacy. *International journal of information management*, 19(1), 33-47.
- Corral, S. (2008). Information literacy strategy development in higher education: An exploratory study. *International journal of information management*, (28), 26-37.
- Goodman, R. & penning, F. (1977). Problem solving and conferences: leadership.
3. Demasson, A., Partridge, H., & Bruce, C. (2019). How do public librarians constitute information literacy?. *Journal of Librarianship and Information Science*, 51(2), 473-487.
4. Durodolu, O. (2017). The Perception of Information Literacy Skill among the Librarians: A Survey of University of Lagos Library. *International Journal of Information Processing and Communication*, 5(1&2), 148-159.
5. Eve, J., de Groot, M., & Schmidt, A. M. (2007). Supporting lifelong learning in public libraries across Europe. *Library Review*, 56, 485-393.
- Lai, H. J., & Wang, C. Y. (2017). Examining public librarians' information literacy, self-directed learning readiness, and e-learning attitudes: A study from Taiwan. *Malaysian Journal of Library & Information Science*, 17(2), 101-115.
- Lok, P., & Crawford, J. (2000). The application of a diagnostic model and surveys in organizational development. *Journal of Managerial Psychology*, 15(2), 108-125.
- Pinto, M., & Sales, D. (2007). A research case study for user-centred information literacy instruction: information behaviour of translation trainees. *Journal of Information Science*, 33(5), 531-550.
- Seaman's, N. H. (2001). *Information Literacy: A Study of Freshman Students Perceptions, with Recommendations*, PHD thesis, Virginia Polytechnic Institute State University.
- Schement, J. (2001). *Encyclopedia of communication and information*. New York: Macmillan Reference.